

27.7.2018

Diaarinumero
H 366/18

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 19.6.2018

LAUSUNTO SAAMELAISKÄRÄJÄLAKITOIMIKUNNAN ESITYKSESTÄ SAAMELAISKÄRÄJÄLAIN MUUTTAMISEKSI

Oikeusministeriö on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa otsikossa mainitusta ehdotuksesta. Korkein hallinto-oikeus on tarkastellut ehdotusta siinä esitettyjen oikeusturva- ja muutoksenhakujärjestelyjen kannalta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Toimikunta esittää äänioikeutta saamelaiskäräjävaaleissa koskevan *saamelaiskäräjälain 3 §:n* muuttamista. Korkein hallinto-oikeus ei ota kantaa esitetyn säännöksen sisältöön.

Korkein hallinto-oikeus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että mainittu säännös toisin kuin ehdotetut muutokset muutoin on esitetty tulevaisuuteen voimaan vasta 1.1.2020. Vaaliluetteloon merkitsemistä koskeviin hakemuksiin, jotka olisi tehty vaalilautakunnalle 31.12.2019 mennessä, sovellettaisiin nykyisältöistä 3 §:ää. Siirtymävaiheessa vaaliluetteloon hakeutumisia olisi odotettavissa merkittävä määrä, mitä hallituksen esitysluonnoksessakin ennakoidaan.

Esitetystä voimaantuloa koskevasta järjestelystä lienee pääteltävissä, että nykyisen 3 §:n nojalla äänioikeutetuiksi hyväksytyt henkilöt pysyisivät äänioikeudelle asetettujen kriteerien ehdotetusta muutoksesta huolimatta äänioikeutettuina ja että heidän jälkeläisensä voisivat hakeutua äänioikeutetuiksi tällä perusteella. Vuoteen 2020 lykättäviksi ehdotettavissa seuraavissa vaaleissa vaaliluetteloon siis kuuluisi sekä nykyisen että ehdotetun lain aikana luetteloon hyväksytyt äänioikeutettuja. Korkein hallinto-oikeus pitää kuitenkin näiden henkilöiden oikeusturvan kannalta puutteena sitä, ettei näitä kysymyksiä ole esityksessä lainkaan käsitelty. Vaaliluettelossa jo olevien henkilöiden asemasta tulee lausua selkeämmin. On myös pelättävissä, että edellä mainituista rinnakkaisista perusteista vaaliluetteloon merkitsemiseksi aiheutuu ongelmia.

Korkein hallinto-oikeus pitää äänioikeutetuiksi hakeutuvien oikeusturvan kannalta kannatettavana ehdotusta, jonka mukaan vaalilautakunnan päätöksestä tehtävän *oikaisupyyntöön ratkaisisi saamelaiskäräjistä riippumaton oikaisulautakunta*. Muutoksenhaun kiireellisuuden vuoksi on myös perusteltua, että oikaisulautakunnan päätöksestä saisi esityksen mukaan valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Korkeimmalla hallinto-oikeudella ei ole huomauttamista sen johdosta, että vaalilautakunnan ehdokasluetteloa koskevaan päätökseen ei saisi hakea erikseen muutosta.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla www.kho.fi
Uppgifter gällande behandlingen av personuppgifter i högsta förvaltningsdomstolen och dataskydd finns tillgängliga på www.hfd.fi

Vaalilautakunnan vaalin tulosta koskevasta päätöksestä saisi esityksen 40 §:n 1 momentin mukaan valittaa hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä pykälän 2 momentin mukaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Nykyisin voimassa olevan hallintolainkäyttölain mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei edellytä valituslupaa. Kun lisäksi muita kuin saamelaiskäräjävaaleja koskevissa asioissa valittaminen säädettäisiin 41 §:n 2 momentissa luvanvaraiseksi, valittamista hallinto-oikeuden vaalin tulosta koskevasta päätöksestä ei liene tarkoitettu luvanvaraiseksi.

Esityksen perustelujaksossa Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys, Muutoksenhaku esitetään kuitenkin, että hallinto-oikeuden vaalien tulosta koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Perustelujen jaksossa Nykytilan arviointi, Muutoksenhaku viitataan lisäksi kehitykseen, jonka mukaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi jatkossa voida valittaa suoraan vain, jos se on asian poikkeuksellisen laadun vuoksi välttämätöntä.

Korkein hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että valituslupamenettelyä esitetään hallituksen esityksessä HE 29/2018 vp laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi pääsäännöksi siten, että suora valitus olisi mahdollista vain erityislain nimenomaisen säännöksen perusteella. Viittaus hallintolainkäyttölain mukaiseen muutoksenhakuun tarkoittaisi näillä näkymin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädettävän lain tultua sen tilalle kuitenkin luvanvaraista valittamista.

Korkein hallinto-oikeus katsoo, että sääntelyä on yhdenmukaistettava esityksessäkin kuvattu kehitys huomioon ottaen siten, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa.

Korkein hallinto-oikeus pitää esityksen 41 §:n *otsikointia* harhaanjohtavana siihen nähden, että muutoksenhakua koskevia säännöksiä sisältyy myös esityksen saamelaiskäräjävaaleja koskeviin säännöksiin. Säännöksessä esitettyä hallintolain mukaisen oikaisumenettelyn käyttöönottoa ja jatkovalituksen luvanvaraisuutta korkein hallinto-oikeus pitää perusteltuna.

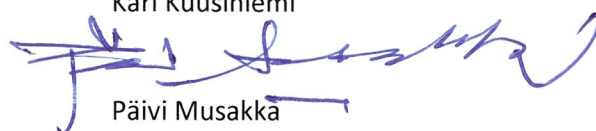
Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvos Kari Kuusiniemi ja esittelijäneuvos Kristina Björkvall, ja sitä ovat kommentoineet korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnon jäsenet.

Presidentin sijainen, oikeusneuvos

Kansliapäällikön sijainen, viestintäpäällikkö

Kari Kuusiniemi

Päivi Musakka